

Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja
dr. sc. Davor Filipović
Email: ministar@mingor.hr

Zagreb, 31. svibnja 2023.

Predmet: Donošenje propisa o plastičnim vrećicama i drugoj plastici za jednokratnu upotrebu

Poštovani gospodine ministre,

Temeljem medijskih napisa o jednokratnim plastičnim vrećicama, potvrđenih podacima koje je Greenpeaceu na zahtjev dostavilo Ministarstvo, izražavamo zabrinutost razvojem situacije, odnosno aktualnim mjerama za reguliranje jednokratnih plastičnih vrećica.

Privremeni (neverificirani) podaci FZOEU-a pokazuju kako ukupna masa plastičnih vrećica ponovno raste i približava se pretpandemijskog broja. Do toga je došlo jer nije donesena zabrana vrlo laganih vrećica, trgovci su trošili "zalihe" laganih te nisu poduzeli koraci da višekratne vrećice budu u široj upotrebi. Rezultat jest da su potrošači, zbog lake dostupnosti i niske cijene jednokratnih vrećica i izostanka edukacije, jednu vrstu plastičnih vrećica samo zamijenili drugim vrstama plastičnih vrećica, dok **alternativa za ponovnu uporabu** još nije ozbiljno zaživjela.

Prvenstveno želimo naglasiti da za sve kategorije vrećica postoje **zamjene za višekratnu uporabu**. Dilema "*plastika ili papir*" lažna je dilema, a rasprava o tome oduzima puno energije koja bi se mogla usmjeriti na mijenjanje sustava prema istinskoj cirkularnosti.

Tijekom godina trgovine i trgovački lanci "naviknuli" su ljude na besplatne (ili jeftine) jednokratne vrećice i sada moraju preuzeti svoj dio odgovornosti za to da se građani isto tako naviknu na višekratne vrećice.

Budući da smo primijetili kako se vrećice nalik na lagane vrećice za nošenje i dalje neograničeno dijele na tržnicama, u pekarama, u manjim dućanima i prilikom dostave hrane, smatramo da je u ovom slučaju zakazao inspekcijski nadzor, na što smo već upozoravali. Potrebno je hitno izvršiti inspekcijski nadzor proizvođača, skladišta i distributera kako bi se utvrdile eventualne manipulacije količinama. Također je potrebno utvrditi nije li zapravo riječ o laganim vrećicama za nošenje - po sastavu, namjeni, upotrebi i samom izgledu - koje se nominalno prikazuju kao vrlo lagane, ili čak kao one sa stijenkama debljim od 50 mikrona. Naime, ako je riječ o vrlo laganim vrećicama, te vrećice se prema propisima smiju koristiti isključivo iz higijenskih razloga, odnosno kao primarna ambalaža za rasutu hranu. Ako je pak riječ o vrećicama koje su deklarirane kao deblje od 50 mikrona, potrebno je inspekcijski utvrditi debljinu stijenke. Prema našem iskustvu i mjerenjima koje smo samostalno provodili, stvarna debljina stijenke može značajno odstupati od deklarirane, što može biti način zaobilaženja propisa.

Greenpeace je svojevremeno pokrenuo peticiju za zabranom svih laganih vrećica (tanjih od 50 mikrona) koju je potpisalo više od 65 tisuća građana, što pokazuje koliko je ljudima stalo do ove teme.

S obzirom na ovakav razvoj situacije, ponovno Vam dostavljamo preporuke Greenpeacea poslane 2019., ovdje uz nadopune prilagođene trenutnoj situaciji:

- finalizirati pokrenute izmjene i dopune Pravilnika o ambalaži i otpadnoj ambalaži kojima bi se uz lagane zabranila i uporaba **vrlo laganih** plastičnih vrećica za nošenje, uz eventualno prijelazno razdoblje naplate,
- propisati obaveznu naplatu **svih jednokratnih** vrećica koje ostaju u ponudi, bez obzira na materijal, odnosno uvesti posebnu naknadu u fiksnom iznosu za koju će se prihod uplaćivati u državni proračun i biti korišten u svrhu sprečavanja nastanka otpada od jednokratne plastike,
- provesti **edukativne/informativne mjere** koje će povećati svijest građana o štetnosti jednokratnih plastičnih vrećica za okoliš i važnosti prelaska na višekratne materijale,
- poduzeti korake da **višekepatne vrećice** budu u široj upotrebi, primjerice postizanjem sporazuma s trgovcima, prvenstveno velikim trgovačkim lancima, da ih po prihvatljivim cijenama imaju u ponudi, kao i propisati trgovcima postavljanje jasno vidljivih obavijesti u prodajnom prostoru kojim se potiče potrošače na smanjenje potrošnje predmetnih proizvoda i ponovnu uporabu višekratne alternative,
- uvesti praćenje količina papirnatih vrećica stavljenih na tržište i objavljivati godišnja izvješća o njihovoj potrošnji,
- uzeti u obzir mjere zaštite socijalno najugroženijih stanovnika
- i dalje pratiti potrošnju vrećica stijenke deblje od 50 mikrona te razmotriti mogućnost njihove zabrane u budućnosti, pogotovo dođe li do značajnog povećanja.

Cijeli dokument s detaljnim preporukama iz 2019. također je u privitku.

Niz godina apeliramo na nužnost donošenja zakona i propisa kojima ćemo se ozbiljno suočiti s galopirajućim onečišćenjem okoliša plastikom. Ono što naglašavamo u svojim kampanjama je da su jedina prava rješenja za onečišćenje jednokratnom plastikom - prelazak na **predmete za višekratnu uporabu i sustave za ponovnu uporabu i ponovno punjenje**. Također, Direktiva o jednokratnoj plastici jasno ističe kako je potrebno spriječiti zamjenu jednokratnih plastičnih proizvoda drugim jednokratnim proizvodima.

Dodatni problem je što *Pravilnik o ambalaži i otpadnoj ambalaži, plastičnim proizvodima za jednokratnu uporabu i ribolovnom alatu koji sadržava plastiku*, kojim se uvode dodatne mjere za smanjenje potrošnje plastičnih vrećica, još uvijek nije usvojen, iako je od završetka javnog savjetovanja prošlo već gotovo šest mjeseci. Pozivamo Vas da u što kraćem roku objavite izvješće s javne rasprave, uvažite komentare okolišnih udruga te hitno usvojite Pravilnik kao ključan dokument za provedbu mjera smanjenja potrošnje jednokratne plastike.

Srpanj se obilježava kao mjesec bez plastike pa vas pozivamo da u nadolazećem razdoblju potvrdite da je Hrvatska spremna za ozbiljno i temeljito rješavanje ovog problema.

S poštovanjem,

Petra Andrić, Greenpeace u Hrvatskoj

U ime Platforme za borbu protiv zagađenja jednokratnom plastikom u Hrvatskoj:

Greenpeace u Hrvatskoj

Zelena akcija

Udruga Tatavaka – Inicijativa Za Zlarin bez plastike

Udruga za nezavisnu medijsku kulturu (UNMK)

Udruga za prirodu, okoliš i održivi razvoj Sunce

Udruga za promicanje ekološke proizvodnje hrane, zaštite okoliša i održivog razvoja "Eko-Zadar"

Terra Hub

Udruga Zelena Istra

Udruga za zaštitu prirode i okoliša te promicanje održivog razvoja Argonauta

Udruga PET Plus - Za Labin bez plastike